

VERGİ DENETİM KURULU BAŞKANLIĞI

İncelemeye Hazırlık Dosyası Rehberi (VDK- İHD) SAF-T Türkiye

VERSİYON 1.0

Versiyon No	Değişiklik	Tarih
1.0	İlk Uygulama	01.08.2026

İNCELEMeye HAZIRLIK DOSYASI (VDK-İHD)

Değerli Mükellef ve Meslek Mensuplarımız,

Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı olarak denetim anlayışımızı yalnızca geçmişe yönelik tespit ve değerlendirmeler üzerine kurmuyor; dijital dönüşümün sunduğu imkânlardan yararlanarak daha öngörülebilir, daha şeffaf, daha hızlı ve daha etkin bir vergi denetim sistemi oluşturmayı hedefliyoruz. Bu doğrultuda geliştirilen İncelemeye Hazırlık Dosyası (VDK-İHD), Kurulumuzun Denetim 2.0 vizyonunun önemli bileşenlerinden biri olarak hayata geçirilmiştir. İncelemeye Hazırlık Dosyası, OECD tarafından geliştirilen Vergi İçin Standart Denetim Dosyası (SAF-T) yaklaşımının ülkemizin denetim ihtiyaçları, teknolojik altyapısı ve vergi uygulamaları dikkate alınarak geliştirilen Türkiye uyarlamalarından biridir. Amacı, vergi incelemelerinde talep edilen bilgi ve belgelerin standartlaştırılmış, elektronik ortamda hazırlanabilir ve yeniden kullanılabilir bir yapıya kavuşturulması; böylece hem mükellefler hem de Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı açısından denetim süreçlerinin daha verimli yürütülmesidir.

Bu rehberin temel amacı, sizlere yalnızca teknik bir raporlama standardı sunmak olmayıp inceleme süreçlerinde hangi bilgi ve belgelerin talep edildiğini önceden bilmenizi, bunları doğru formatta hazırlayabilmenizi ve süreci mümkün olan en kolay şekilde tamamlayabilmenizi sağlamaktır. Bu kapsamda geliştirilen Dilekçe ve Bilgi Verme Sistemi; kullanıcı dostu ekranları, rehberleri, örnek uygulamaları, açıklama kutuları ve eğitim içerikleri ile mükelleflerin süreçleri ilave desteğe ihtiyaç duymadan yürütebilmelerine imkân sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. İncelemeye Hazırlık Dosyası ile hedeflenen temel dönüşüm, vergi incelemelerinde bilgi ve belge taleplerinin standartlaştırılması, aynı bilgilerin tekrar tekrar talep edilmesinin önlenmesi, elektronik analiz ve otomasyona uygun veri yapılarının oluşturulması ve denetim süreçlerinde harcanan zaman ile iş yükünün azaltılmasıdır. Böylece mükelleflerin uyum maliyetlerinin düşürülmesi, denetim kaynaklarının daha etkin kullanılması ve vergi incelemelerinin daha planlı yürütülmesi amaçlanmaktadır.

İncelemeye Hazırlık Dosyasının önemli özelliklerinden bir diğeri de, klasik vergi incelemesi anlayışının ötesine geçen bir yaklaşım benimsemesidir. Özellikle inceleme öncesi modelde, mükelleflere gerekli bilgi ve belgeleri hazırlama, varsa eksikliklerini giderme ve vergisel yükümlülüklerini gözden geçirme imkânı tanınmaktadır. Böylece uygun hâllerde, risklerin inceleme görevi oluşturulmadan önce değerlendirilmesi ve giderilmesi mümkün olabilmektedir. Bu yaklaşım, gönüllü uyumu destekleyen, mükellef ile idare arasındaki iletişimi güçlendiren ve denetim süreçlerini daha etkin hâle getiren çağdaş bir denetim anlayışını yansıtmaktadır.

Bu rehberde, İncelemeye Hazırlık Dosyasının temel yaklaşımı, uygulama esasları, teknik mimarisi ve modülleri ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Rehberin, mükelleflerimiz, meslek mensuplarımız ve yazılım geliştiricileri için ortak bir başvuru kaynağı olmasını; uygulamanın doğru anlaşılmasına, denetim süreçlerinin kolaylaştırılmasına ve vergiye gönüllü uyum kültürünün güçlenmesine katkı sağlamasını temenni ediyoruz.

I- VERGİ İÇİN STANDART DENETİM DOSYASI (SAF-T)

Standart Audit File for Tax (SAF-T), muhasebe verisinin Vergi İdareleri ile paylaşımını kolaylaştırmak amacıyla Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından geliştirilen uluslararası bir standarttır. SAF-T'nin kavramsal ve teknik çerçevesi, OECD bünyesinde faaliyet gösteren Vergi Yönetimi Forumu (FTA) ile bu forumun uzman çalışma gruplarından biri olan Vergi e-Denetim Grubunun (Tax e-Audit Group) yürüttüğü çalışmalar sonucunda oluşturulmuştur. Mükelleflerin vergiye uyum maliyetlerinin azaltılması, Vergi İdarelerinin idari maliyetlerinin azaltılması, Vergi İdareleri tarafından işletmeler nezdinde yürütülen vergi denetimlerinin etkinliğinin ve sonuçlarının iyileştirilmesi ile Vergi İdareleri arasında, özellikle ortak denetimler (joint audits) gibi alanlarda işbirliğini kolaylaştıracak bir altyapının oluşturulması amacıyla uluslararası düzeyde üzerinde uzlaşa sağlanmış yazılım standartlarının geliştirilmesi çabalarının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Dilimize Vergi İçin Standart Denetim Dosyası şeklinde çevrilebilen SAF-T, mükelleflerin muhasebe verilerinin güvenli, yapılandırılmış ve standart bir şekilde paylaşımını sağlamaktadır. SAF-T uygulamasının temel amaçlarından birisi mükellefler ve Vergi İdareleri arasındaki veri paylaşımına belirli bir standart getirmektir. Bu standardizasyonun sağlayacağı otomasyon imkânları sayesinde, manuel yürütülen işlemlerden kaynaklanan iş yükünün azaltılması ve buna bağlı olarak hem vergi idaresi hem de mükellefler açısından denetim maliyetlerinin düşürülmesi hedeflenmektedir. SAF-T, işletmelerin kullandığı muhasebe uygulamalarının yazılım mimarisinden bağımsız olarak bir raporlama standardı ortaya koymaktadır. Kurumsal Kaynak Planlama (ERP), paket muhasebe programları ve diğer muhasebe yazılımlarındaki veri mimarisinin yeknesaklığının sağlanması adına atılan önemli bir adım mahiyetindedir. SAF-T, ayrıca elektronik denetim için gerekli temel teknik gereksinimleri karşılayacak bir dosya mimarisinin geliştirilmesine hizmet etmektedir. SAF-T uygulaması, Vergi İdarelerini otomatik kontroller yapabilir ve dijital analiz süreçleri yürütebilir hale getirirken, kayıtların doğruluğunu ve şeffaflığını denetim öncesinde sağlama yönünde mükelleflerin daha aktif rol üstlenmesine imkân tanımaktadır.

SAF-T uygulamasının, dört temel sütun üzerinde yükselecek şekilde tasarlandığı göze çarpmaktadır. Bunlardan ilki, otomasyon yoluyla denetim yükünün azaltılmasıdır. Örnek vermek gerekirse mükelleflerin muhasebe uygulamalarına entegre edilen dışa aktarım mekanizmaları ile verilerin otomatik bir şekilde dışarı aktarılması ve bu verilerin Vergi İdaresi tarafında otomatik olarak içselleştirilmesi, zaman alan ve emek yoğun veri hazırlama ve aktarma süreçlerini ortadan kaldıracaktır. İkincisi, özet veriler yerine daha işlem odaklı raporlama yapılması tercih edilmektedir. Yani beyanlar gibi özetlenmiş kayıtlar yerine işlemlerin aktarılması ve bunların kontrolünü sağlayacak bir veri yapısı ön plana çıkmaktadır. Üçüncü olarak SAF-T mükelleflerin vergiye uyum süreçlerinin yeniden tasarlanmasına hizmet etmektedir. Vergi İdareleri tarafından raporlanan elektronik veriler çağdaş denetim teknikleri ile analiz edilerek en kısa sürede mükelleflerin gerekli düzeltmeleri yapabileceği sistemlerin geliştirilmesine katkı sağlanmaktadır. Son olarak SAF-T bir veri standardı getirdiğinden oluşturulan raporlar çok amaçlı olarak kullanılabilir. Aynı formatlar kolaylıkla işletme içi raporlama, arşivleme, uygulamalar arasında veri paylaşımı amacıyla kullanılabilir.

SAF-T uygulamasının tarihi gelişimine bakıldığında ilk teknik rehberin (SAF-T Version 1.0) 2005 yılında yayınlandığı görülmektedir. Standart Denetim Dosyasının kim tarafından, hangi dönem için, hangi yazılımla ve hangi kapsamda hazırlandığına yönelik bilgiler (Header), yevmiye hareketleri (GeneralLedgerEntries), hesap planı, müşteri ve tedarikçilere ilişkin referans bilgileri (Masterfiles), alış faturaları ve satış faturaları gibi belgelere yönelik bilgiler (SourceDocuments) ilk uygulamada Standart Denetim Dosyasının içeriğini oluşturmuştur. Referans bilgiler ile muhasebesi verisinin normalize edilmesi, belgelerin kendisinin değil de muhasebe ve vergi açısından gerekli olan bilgilerin alınması, denetim için ideal ve kompakt bir veri yapısının oluşturulmasına katkı sağlamıştır.

İlk uygulamanın ardından yaşanan teknolojik gelişmeler, OECD üyesi ülkelerin ihtiyaçları ve geri bildirimlerine dayanarak 2010 yılında rehber güncellenmiş ve ikinci versiyon (SAF-T Version 2.0) devreye alınmıştır. Bu versiyon itibarıyla en temel güncellemelerden birisi sabit kıymetler ve stok hareketlerinin Standart Denetim Dosyasının içerisine dahil edilmesi olmuştur. Aynı yıl bordro verilerinin Vergi İdareleri ile paylaşımında standart sağlanması amacıyla SAF-P (Standard Audit File - Payroll) rehberi yayınlanmış ve bordro verilerinin elektronik olarak denetimine katkı sağlayacak altyapı oluşturulmuş bulunmaktadır.

SAF-T, OECD üyesi ülkesi ülkelere uygulama konusunda zorunluluk getirmemiş bir düzenlemedir. Üye ülkelerin SAF-T metodolojisini içselleştirerek kendi uygulamalarını geliştirmesi neticesinde yaygınlık kazanmıştır. İlk uyarılama 2008 yılında Portekiz tarafından gerçekleştirilmiş ve iç mevzuat değişiklikleriyle beraber SAF-T (PT) kabul edilmiştir. Polonya 2016 yılından itibaren Jednolity Plik Kontrolny (JPK) uyarlamasıyla SAF-T standardını en kapsamlı olarak uygulayan ülkelere biri haline gelmiştir. Avusturya, Romanya, Lüksemburg, Fransa, Ukrayna, Norveç SAF-T standardını benimseyerek kendi uyarlamalarını geliştiren ülkeler arasında yer almaktadır. En yakın tarihli uyarılama olarak 2026 yılında Bulgaristan SAF-T standardını benimseyerek kademeli bir uygulamayla belirli mükellefler açısından bildirim yapılmasını zorunlu hale getirmiş bulunmaktadır.

OECD, SAF-T'nin dosya formatı konusunda esnek davranılması gerektiğini vurgulamaktadır. Ancak denetim ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılayacak ve uluslararası bilinirliği olan formatların tercih edilmesi tavsiye edilmektedir. OECD dokümantasyonunda dosya formatı olarak Genişletilebilir İşaretleme Dili (XML) ve taksonomi konusunda Genişletilebilir İşletme Raporlama Dili – Küresel Defter (XBRL - GL) öne çıkmaktadır. Ölçeklendirilebilirlik, şema ve şematron kontrollerinin yapılabilmesi gibi sebeplerden kaynaklı olarak bilindik bir dosya formatı olan XML ülke uygulamalarında yaygınlık kazanmıştır. Bununla beraber CSV, JSON, PDF gibi farklı formatların kullanılmasının önünde bir engel bulunmamaktadır. Örnek vermek gerekirse Fransa tarafından benimsenen Fichier des Écritures Comptables (FEC) uyarlamasında dosya formatı olarak CSV ve düz metin benimsenmiş durumdadır. CSV formatı, XML varyasyonuna göre çok daha düşük boyutlarda dosyalarla çalışma imkânı sunarken JSON formatı Uygulama Programlama Arayüzü desteği ve daha web dostu bir format olarak bilinmektedir. Taksonomi konusunda XBRL-JSON ve XBRL-CSV gibi farklı ihtiyaçlara cevap verecek geliştirmeler yapılmaya devam etmektedir. Çalışmalar, ayrıca elektronik denetim için gerekli temel teknik gereksinimleri karşılayacak bir dosya mimarisinin geliştirilmesine hizmet etmektedir.

SAF-T kapsamında standardize edilmiş verilerin bildirimi konusunda ülkeler tarafından farklı yaklaşımlar sergilenmektedir. Örneğin bildirimin aylık ve üçer aylık periyotlar halinde yapıldığı SAF-T uyarlamaları bulunmaktadır. Daha çok KDV kontrolü ve çapraz veri analizi için kullanılan bu model işletmelerin sürekli ve düzenli otomasyon süreçlerine uyum sağlamasını gerektirmektedir. Benzer şekilde verilerin yıllık olarak bildirildiği uyarlamalar da bulunmaktadır. Bu model daha çok gelir ve kurumlar vergisi açısından matrah farklarının tespiti ve ticari bilançodan mali bilançoya geçişin kontrol edilmesi amacıyla kullanılmaktadır. Yıllık bildirim modelinin benimsendiği ülkelerde yılsonu kapanışları ile beraber Standart Denetim Dosyasının hazırlanmasını temin edecek sistemlere ihtiyaç duyulmaktadır. Son olarak hazırlanan verilerin talep edilmesi durumunda bildirimini zorunlu tutan ülkeler de mevcuttur. Bu model detaylı vergi incelemelerine katkı sağlamaktadır. Her ne kadar veriler sürekli olarak talep edilmese de verilerin her an bildirilecekmiş gibi sistemde hazır bulundurulması gerekmektedir.

II- SAF-T TÜRKİYE UYGULAMASI

SAF-T metodolojisinin içselleştirilmesine yönelik olarak Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı tarafından yürütülen çabalar 2010'lu yılların başlarına dayanmaktadır. Bu kapsamda gerçekleşen en önemli gelişmelerden birisi mükelleflerin Kayıt Saklama Gereksinimlerini düzenleyen 431 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin 29.12.2013 tarih ve 28866 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanması olmuştur. Tebliğ ile beraber özellikle ÖTV mükellefi olan bazı mükellef grupları kayıt saklama gereksinimleri kapsamına alınmıştır. Kapsama; ÖTV Kanununa ekli (I) sayılı listedeki mallara ilişkin mükellefler ile petrol, doğal gaz ve LPG piyasalarında lisans sahibi işletmeler, ayrıca ÖTV Kanununa ekli (III) sayılı listenin (B) cetvelindeki tütün mamulleriyle ilgili yetki veya faaliyet belgesine sahip üretici, ticaret ve dağıtım faaliyetinde bulunan gerçek ve tüzel kişiler girmektedir.

Tebliğ ekinde yer alan “Asgari Kayıt Saklama Gereksinimi Belirlenen Konular” bölümünde; alış, satış, ithalat, ihracat ve üretim işlemleri ile dönem başı ve dönem sonu stok envanterlerine ilişkin kayıtların yanı sıra bazı diğer kayıt türlerinin de saklama yükümlülüğü kapsamında olduğu belirtilmiştir. Söz konusu kayıtlarda bulunması gereken bilgiler ayrıntılı biçimde düzenlenmiş; mükelleflerin bu kayıtları .xls, .xlsx, .txt, .csv veya .xml formatlarından en az biriyle oluşturup muhafaza etmeleri zorunlu tutulmuştur. Tebliğin 7. maddesinin dördüncü fıkrası ile Hazine ve Maliye Bakanlığının, gerekli görülen hâllerde bu Tebliğ kapsamında oluşturulan kayıtların ibrazını farklı yöntemlerle talep edebileceği hususu açıklanmıştır. Bu kapsamda Bakanlık, mükelleflerin bilgi işlem sistemlerine sürekli erişim sağlanmasını da içeren yöntemler belirleyebilmekte; kullanılacak yöntem ve teknolojiler ile ibraz sürecine ilişkin usul ve esasları düzenleyebilmektedir. Ayrıca bu yetkinin sektör, mükellef grubu veya faaliyet hacmi itibarıyla farklılaştırılarak uygulanabilmesi öngörülmüştür.

Hukuki altyapının oluşmasına bağlı olarak SAF-T Türkiye uygulaması bildirim zamanı konusunda iki farklı model benimsenerek ikiye ayrılmıştır: Sürekli Gözetim ve Denetim Ağı ve İncelemeye Hazırlık Dosyası. Her iki uygulama da özü itibarıyla SAF-T ülke uyarlamasına dayanmakla beraber farklı gelişim seyirlerine sahip olmuştur.

A- SÜREKLİ GÖZETİM VE DENETİM AĞI

Süreklİ Gözetim ve Denetim Ağı, üretimi ve ticareti yapılan mal ve hizmetlerin vergisel risklilik durumu göz önünde bulundurularak muhasebe verisinin yapılandırılmış, ön kontrollere tabi, güvenilir, aidiyeti ispat edilebilir ve değişmezliğı garanti edilebilir formatlar ile mümkün olan en kısa zamanda mükelleflerden periyodik olarak uzaktan ibraz edilmesine dayanan bir SAF-T uyarlaması olarak ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda, projenin sahada testinin yapılması ve ilk uygulamanın başlatılması amacıyla kayıt saklama gereksinimi kapsamındaki mükellef grupları arasında yer alan 11 akaryakıt şirketine yapılan tebligatlarla kendilerine sürekli bilgi verme yükümlülüğü getirilmiştir.

Zorunluluk kapsamına alınan mükellefler, uyarlamaları yapabilecek ölçek ve kabiliyette mükellefler arasından belirlenmiştir. Söz konusu mükelleflerin, petrol ve petrol ürünlerine ilişkin işlemlerini Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı tarafından belirlenen standartlara uygun raporlar hâlinde hazırlamaları ve bu raporları aylık dönemler itibarıyla Kurul Başkanlığının bilgi sistemlerine yüklemeleri zorunlu tutulmuştur. Verilerin XML formatlı raporlar olarak XBRL-GL taksonomisine uygun olarak hazırlanması benimsenmiştir. Bu kapsamda Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı tarafından, ÖTV'ye tabi ürünlerin izlenmesine yönelik Standart Denetim Dosyası XBRL GL Kılavuzu hazırlanarak veri aktarımında kullanılmak üzere ilgili mükelleflerle paylaşılmıştır. Kılavuza göre standart denetim dosyasının mükelleflerin alış, satış, ithalat, ihracat ve benzeri işlemlerini kapsamı ve sekiz ayrı aylık rapor üretmesi uygun görülmüştür. Böylece sürekli bilgi verme yükümlülüğüne tabi kılınan mükelleflerin kayıt saklama yükümlülükleri diğer mükelleflerden farklı şekilde düzenlenmiştir.

Raporlama sürecinde sürekli gözetim kapsamındaki mükellefler, kendi bilgi işlem sistemlerine kurulan Vergi Denetim ve Analiz Sistemi - Veri Aktarım Programı (VEDAS-VAP) ile hazırlanan raporları VEDAS Sunucusuna periyodik olarak aktarmıştır. Uygulama, Kurul Başkanlığının 2014 öncesi faaliyet raporlarında VDK-Sigma Sürekli Gözetim ve Denetim Ağı olarak adlandırılmaktadır. Program; raporları türlerine göre tanıyabilen, şema ve şematron kontrollerini uygulayarak raporlama hatalarını gönderim öncesinde tespit eden, raporların elektronik imza ile imzalanmasını sağlayan ve bunları bir kuyruk mekanizması aracılığıyla VEDAS Sunucusuna ileten bir mimari altyapı ile çalışmıştır. VEDAS Sunucusu tarafında ise, başta kaydi envanter dengesi olmak üzere çeşitli vergisel risklerin tespitine yönelik sürekli gözetim analizleri geliştirilmiş ve sisteme aktarılan her veri üzerinde bu analizlerin sürekli olarak çalıştırılması hedeflenmiştir.

Süreklİ Gözetim ve Denetim Ağı, vergi denetim metodolojisi açısından sürekli gözetim ve denetim metodolojisinin önemli bir temsilini oluştururken VEDAS-VAP ise Vergi Denetim Kurulu açısından elektronik imza ile uzaktan ve ön kontrollere tabi denetim amaçlı hacimli veri ibrazının ilk örneklerinden birisidir. Ayrıca elde edilen veriler merkezi olarak uzak sunucuda analize tabi tutulmuştur. Özellikle kaydi envanter dengesi ve stoklara odaklanan analizler neticesinde mükelleflerin mal dengesinin merkezi olarak takip edilebilmesi sağlanmıştır. Sistemden toplanan veriler ayrıca vergi müfettişlerinin karşıt inceleme maksatlı taleplerin karşılanmasında kullanılmış Sürekli Gözetim ve Denetim Ağına dahil olan mükelleflerin bu kapsamdaki denetim yükünün azaltılmasına çalışılmıştır.

Zamanla e-defter ve belge teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler ile bu teknolojilerin giderek yaygınlaşması, verilerin büyük veri analitiğinin kullanımını gerektirecek şekilde büyümesi, sektörel düzenleme yapma yetkisine sahip kamu kuruluşlarının ilgili sektörlerle ilgili kendi sürekli gözetim ağlarını kurmasına bağlı olarak Sürekli Gözetim ve Denetim Ağı'nın revize edilme ihtiyacı doğmuştur. Proje kapsamında 2019 yılında sürekli bilgi verme yükümlülüğüne tabi mükelleflerin katılımıyla bir çalıştay düzenlenmiş ve Taslak Standart Denetim Dosyası XBRL GL v1.9 (case c-b-a) Kılavuzu tanıtılmıştır. 2022 yılında projenin ihtiyaçlar doğrultusunda revize edilmesi ve uyarlamaların yapılması için planlama yapılmıştır. Bununla birlikte, mükellefler tarafından verilerin bildirilmesi durdurulmuştur.

Bu kapsamda, projede geline nokta Sürekli Gözetim ve Denetim Ağı'nın ilk uygulamasından elde edilen saha bilgisi ve yazılım deneyimi kullanılarak, başta e-belgeler olmak üzere mükelleflerden toplanan geniş verilere dayanan, mükellefler için ek bir raporlama yapma maliyeti oluşturmeyen, büyük veri analitiğinin ve yapay zekâ teknolojilerinin kullanıldığı risk analiz sistemlerinin geliştirilmesi sağlanmıştır. Ayrıca sistem deneyimi ve raporlar e-Envanter Defterinin geliştirilmesi sürecinde Gelir İdaresi Başkanlığı ile paylaşılmıştır. Sistem, bileşenleri istenildiğinde tekrar devreye alınacak ve herhangi bir sektör özelinde sürekli denetim ve gözetim amacıyla kullanılacak şekilde bilişim envanterinde saklanmaya devam etmektedir.

B- İNCELEMAYA HAZIRLIK DOSYASI

Vergi inceleme görevlerinin hazırlık aşamasına yönelik olarak tasarlanan İncelemeye Hazırlık Dosyası, SAF-T Türkiye uygulamasının Sürekli Gözetim ve Denetim Ağı dışında kalan uygulama ayağını oluşturmaktadır. Bildirim modeli olarak verilerin hazır bulundurulması ve talep edildiğinde bildirilmesi modeli esas alınarak Sürekli Gözetim ve Denetim Ağı mimarisinden ayrılmıştır. Ayrıca aylık ve çapraz kontroller yerine vergi incelemeleri kapsamında mükelleflerden talep edilen bilgi ve belgelerin standart bir formatta sunulmasına yönelik bir çerçevenin oluşturulması ve inceleme konularının niteliğine göre farklılaşabilecek ayrıntılı rapor tiplerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. İncelemeye Hazırlık Dosyası, mükellefler tarafından olası bir vergi incelemesinde vergi müfettişlerine ibrazı gereken bilgi ve belgelerin belirlenen standart ve formatlarda hazır bulundurulmasını gerektiren bir uygulama mahiyetindedir.

1- GELİŞTİRME SÜRECİ

İncelemeye Hazırlık Dosyası (VDK-İHD), geliştirme süreci 2017 yılında başlatılan bir Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı teknoloji projesidir. Vergi müfettişlerinin denetimlerde mükelleflerden talep ettikleri elektronik bilgiler, bu bilgilerin format ve şablonların tespit edilmesi, en doğru format ve şablonların belirlenmesi ve bunların optimize edilmesini gerektirdiğinden uzun süreli olarak denetim süreçlerin gözlemlenmesini gerektirmiş ve Kurul Başkanlığının en uzun soluklu projelerinden birisi haline gelmiştir. Sahadan toplanan formatlar merkezi olarak saklanmış ve olabildiğince farklı senaryoyu kapsayacak inceleme deneyimine ulaşılmaya çalışılmıştır.

İncelemeye Hazırlık Dosyasının geliştirilme sürecinde piyasada yaygın olarak kullanılan ERP ve paket muhasebe programlarının geliştiricisi konumunda bulunan yazılım şirketleri ile temasa geçilerek üretilen programların raporlama kapsam ve yetenekleri değerlendirme konusu yapılmıştır. Piyasada muhasebe ve ön muhasebe tarafında çok sayıda yazılımın bulunması ve e-defter dışında kalan formatlar için belirli standartların takip edilmemesi geliştirme süresini uzatmıştır. Ayrıca, mükelleflerin XML formatına sahip defter ve belge teknolojilerine olan uyum düzeyi ve denetim süreçlerinde yaşanan zorluklar kayıt altına alınarak geliştirme süreçlerinde dikkate alınmıştır.

Yürütülen çalışmalar neticesinde İncelemeye Hazırlık Dosyasında standart sağlanmış, 2019 yılında konuyu açıklayan bir kılavuz hazırlanmış, Standart Denetim Dosyası (SAF-T) v 1.0 olarak adlandırılan kılavuz ile her bir rapor ve bu raporda yer alan elemanlar, açıklamaları, kullanım şekilleri, kardinaliteler hakkında bilgi verilmiş ve örnek kullanım şekilleri gösterilmiştir. İncelemeye Hazırlık Dosyasında yer alan verilerin XML formatlı olarak mükellefler tarafından oluşturulması ve saklanması yöntemi benimsenmiştir. Bu kapsamda bir tebliğ hazırlığı başlatılmış, veri çeşitliliği konusunda ihtiyacı karşılama açısından yetersiz kalmaya başlayan ve uygulamanın daha geniş mükelleflere uygulanmasını temin etmeyen 431 sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin değiştirilmesine yönelik çalışmalara hız verilmiştir.

2024 yılına gelindiğinde, Vergi Denetim Kurulu Başkanlığının değişen denetim vizyon ve stratejisi gözetilerek projenin yeniden revize edilmesi ihtiyacı doğmuştur. Defter ve belge teknolojilerinde yaşanan gelişmeler ve bu teknolojilere dayanan Kurul Başkanlığı inceleme deneyimi göz önünde bulundurularak, mükelleflerden toplanan verilerde mükerrerliği neden olmayacak ve mükellefler tarafından daha kolay anlaşılabilir teknik mimarinin oluşturulması öncelenmiştir. Zorunluluk ve cezalandırma kültürüne dayanmayan mükellef odaklı ve gönüllü uyumu gözetken, ağır bürokratik aşamalar içermeyen mekanizmalar geliştirilmeye çalışılmıştır. Ayrıca Türk mali mevzuatının dinamizmi, mükellef alışkanlıkları ve Vergi Denetim Kurulu Başkanlığının kendine özgü kimliğini yansıtacak şekilde SAF-T Türkiye uyarlaması diğer ülke uyarlamalarından ayrılmıştır.

Revize çalışmaları kapsamında XML dilinin kullanımından vazgeçilmiş, veri standardının excel formatlı raporlar ve mükellef rehberliği göz önünde bulundurularak geliştirilen kullanıcı dostu ekranlar üzerinden sağlanması benimsenmiştir. 2025 yılında Dilekçe ve Bilgi Verme Sistemi (VDK-DBYS), mükelleflerin bilgi isteme yazılarına elektronik ortamda cevap verebilmeleri ve çeşitli konulardaki dilekçelerini elektronik ortamda Vergi Denetim Kurulu Başkanlığına gönderebilmelerini sağlayacak şekilde devreye alınmıştır. VDK-DBYS, İncelemeye Hazırlık Dosyasının web arayüzünü oluşturacak şekilde programlanmış ve uygulamanın dışı açılan kapısı haline getirilmiştir.

Projenin belirli bir olgunluğa erişmesinin ardından İncelemeye Hazırlık Dosyasının temel felsefesi, geliştirme gerekçeleri, uygulama prensipleri, içerisinde yer alan raporlar, teknik mimari paydaş kurumlarla paylaşılmıştır. Bu kurumlardan alınan geri besleme ile raporlar revize edilerek İncelemeye Hazırlık Dosyasının ilk uygulaması mükelleflerle buluşacak şekilde planlanmıştır.

2- UYGULAMA AMAÇ VE PRENSİPLERİ

İncelemeye Hazırlık Dosyası, Vergi Denetim Kurulu Başkanlığının Denetim 2.0 vizyonu doğrultusunda, vergi incelemelerinin hazırlık aşamasının dijital ortama taşınmasını hedefleyen bir uygulamadır. Bu kapsamda, inceleme öncesinde mükelleflerden talep edilen bilgi ve belgelerin elektronik ortamda, standart ve yeniden kullanılabilir bir yapıda temin edilmesi amaçlanmaktadır. Uygulamanın temel amaç ve prensipleri aşağıda sıralanmıştır.

- 1- Vergi Denetim Kurulu Başkanlığının Denetim 2.0 vizyonu doğrultusunda, vergi incelemelerinin hazırlık aşamasının elektronik ortama taşınması ve inceleme süreçlerinin dijital dönüşümünün desteklenmesi.
- 2- Elektronik inceleme altyapısıyla uyumlu, bu altyapının ayrılmaz bir parçası olarak çalışacak elektronik veri temin süreçlerinin oluşturulması ve geliştirilmesi.
- 3- Vergi incelemelerinde talep edilen bilgi ve belgelere ilişkin standart veri formatlarının oluşturulması; bu kapsamda standart rapor tipleri, veri şablonları ve doğrulama mekanizmalarının geliştirilmesi.
- 4- İnceleme kapsamında talep edilen bilgi ve belgelerin mümkün olduğunca tek seferde ve standart formatlarda temin edilmesi suretiyle mükerrer veri taleplerinin önlenmesi.
- 5- İnceleme amacıyla bir kez temin edilen standart veri setlerinin, hukuki ve teknik imkânlar ölçüsünde sonraki vergi incelemelerinde yeniden kullanılmasını sağlayacak kurumsal veri altyapısının oluşturulması.
- 6- Bilgi ve belgelerin mümkün olduğunca mükelleflerin muhasebe ve bilgi işlem sistemlerinden doğrudan veya otomatik olarak temin edilmesi sağlanarak manuel veri hazırlama süreçlerinin azaltılması.
- 7- Mükelleflerden toplanan standart veri setlerinin elektronik analiz, risk değerlendirmesi ve bilgisayar destekli denetim tekniklerinde kullanılmasını sağlayacak otomasyon altyapısının oluşturulması.
- 8- Elektronik ortamda temin edilen standart veri setleri kullanılarak denetim planlamasının daha etkin yapılması, denetim kaynaklarının verimli kullanılması ve inceleme süreçlerinin etkin şekilde yönetilmesi.
- 9- Mükelleflerin inceleme sürecinde talep edilen bilgi ve belgeleri hazırlayabilmeleri için yeterli sürenin sağlanması.
- 10- Kullanıcı dostu arayüzler, rehberler, sihirbazlar, açıklayıcı bilgi kutuları, örnek uygulamalar ve eğitici videolar aracılığıyla mükelleflere inceleme rehberliği sağlanması.
- 11- Bilgi ve belgelerin standart formatlarda hazırlanması sayesinde mükelleflerin incelemeye yönelik hazırlık süresinin kısaltılması, manuel iş yükünün azaltılması ve uyum maliyetlerinin düşürülmesi.
- 12- Muhasebe ve kurumsal kaynak planlama (ERP) yazılımlarında, belirlenen standart veri formatlarını üretebilecek veya bu formatlarla doğrudan veri alışverişi sağlayabilecek denetim modüllerinin ve entegrasyon ara yüzlerinin geliştirilmesinin teşvik edilmesi.
- 13- Belirlenen veri standartlarının, farklı muhasebe ve bilgi işlem sistemleri tarafından üretilebilecek şekilde teknoloji ve yazılım bağımsız olarak tasarlanması.

- 14- İnceleme amacıyla belirlenen standart veri formatlarının, mükelleflerin kendi dokümantasyon, kayıt yönetimi ve elektronik arşivleme süreçlerine de katkı sağlaması.
- 15- Toplanan verilerin doğruluğunu, bütünlüğünü, izlenebilirliğini ve tutarlılığını sağlamaya yönelik elektronik kontrol mekanizmalarının uygulanması.
- 16- Toplanan verilerin elektronik araçlarla ikincil dönüşümlere tabi tutulabilmesini sağlayacak ortak veri yapılarının oluşturulması ve bu suretle uluslararası denetimlerde kullanılabilecek ortak veri dilinin geliştirilmesine katkı sağlanması.
- 17- Açık ve uluslararası kabul görmüş veri standartlarının kullanılmasının teşvik edilerek birlikte çalışabilirliğin (interoperability) artırılması.

3- İŞ AKIŞ MODELLERİ

İncelemeye Hazırlık Dosyası, vergi incelemelerinde talep edilen bilgi ve belgelerin elektronik ortamda standartlaştırılmış şekilde hazırlanmasını sağlayan, elektronik tebligat altyapısı ile bütünleşik çalışan ve hazırlanan dosyaların inceleme süreçlerine otomatik olarak aktarılmasına imkân veren modüler bir sistem mimarisi üzerine tasarlanmıştır.

Sistem iki farklı iş akışını destekleyecek şekilde yapılandırılmıştır. Birinci iş akışı, vergi inceleme görevi oluşturulmadan önce hazırlık sürecinin tamamlanmasını esas alan **inceleme öncesi hazırlık modeli**; ikinci iş akışı ise vergi inceleme görevi oluşturulduktan sonra hazırlık dosyasının elektronik bilgi isteme aracı olarak kullanıldığı **inceleme süreci modelidir**.

a- İnceleme Öncesi Hazırlık Modeli

Bu modelde süreç, Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı tarafından elektronik tebligat yoluyla gönderilecek **İncelemeye Hazırlık Yazısı** ile başlatılır. Bu aşamada henüz herhangi bir vergi inceleme görevi oluşturulmamış olup hazırlık süreci belirli bir vergi müfettişiyle ilişkilendirilmemektedir. Böylece hazırlık faaliyetleri ile vergi inceleme görevinin oluşturulması birbirinden ayrıştırılmaktadır.

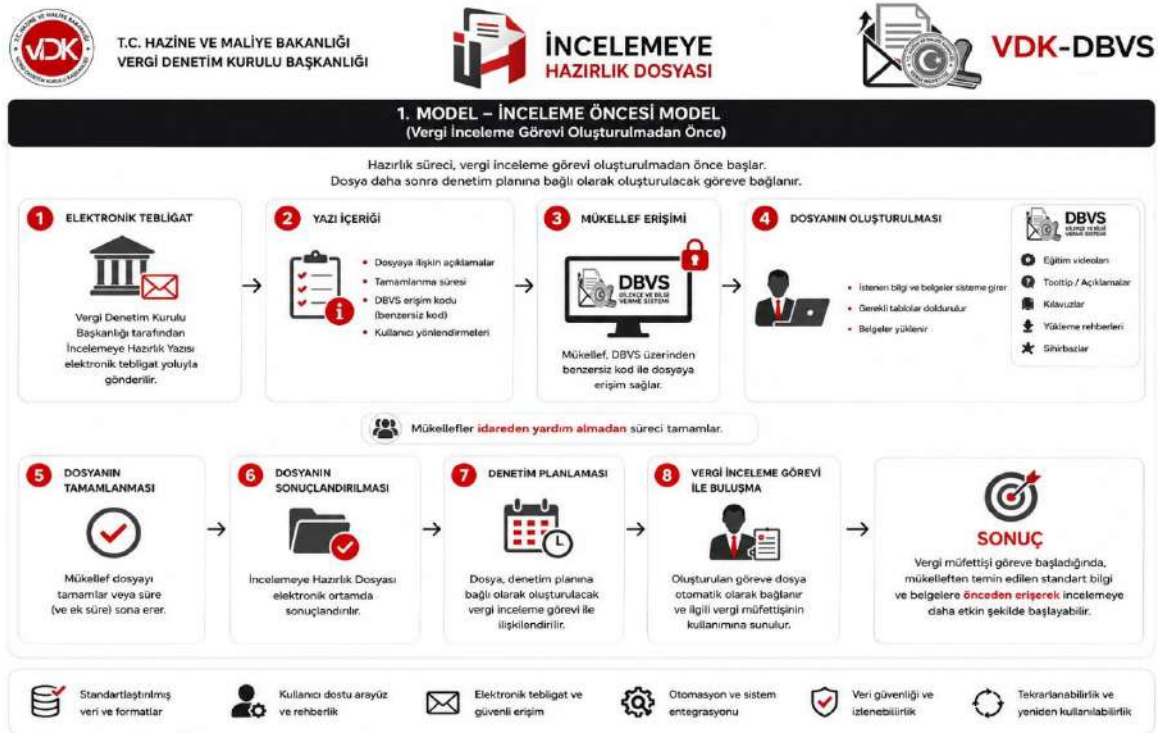
İncelemeye Hazırlık Yazıları, idarenin bilgi isteme yetkisine dayanılarak oluşturulan elektronik bilgi isteme yazıları niteliğinde olup Hazine ve Maliye Bakanlığı mali mührü kullanılarak elektronik olarak imzalanacaktır.

Hazırlık yazısında;

- hazırlanacak İncelemeye Hazırlık Dosyasına ilişkin açıklamalar,
 - dosyanın tamamlanma süresi,
 - Dilekçe ve Bilgi Verme Sisteminde ilgili hazırlık dosyasına erişimi sağlayacak benzersiz erişim kodu,
 - kullanıcı yönlendirmeleri
- yer alacaktır.

Mükellefler hazırlık dosyasını Dilekçe ve Bilgi Verme Sistemi üzerinden elektronik ortamda elektronik imza kullanma suretiyle oluşturacaktır. Sistem, kullanıcı dostu arayüzler, eğitim videoları, açıklama kutucukları, kullanım rehberleri, sihirbazlar ve benzeri dijital destek araçlarıyla mükelleflerin herhangi bir idari desteğe ihtiyaç duymadan süreci tamamlayabilecekleri şekilde tasarlanacaktır.

Mükellefin hazırlık dosyasını tamamlaması veya verilen süre ile varsa ek sürenin sona ermesi üzerine hazırlık dosyası elektronik ortamda sonuçlandırılacaktır. Daha sonra denetim planlaması kapsamında oluşturulacak vergi inceleme görevi ile hazırlık dosyası ilişkilendirilecek ve dosya otomatik olarak ilgili vergi müfettişinin kullanımına açılacaktır. Böylece vergi müfettişi göreve başladığında inceleme için gerekli bilgi ve belgelerin önemli bir kısmına önceden erişebilecektir.

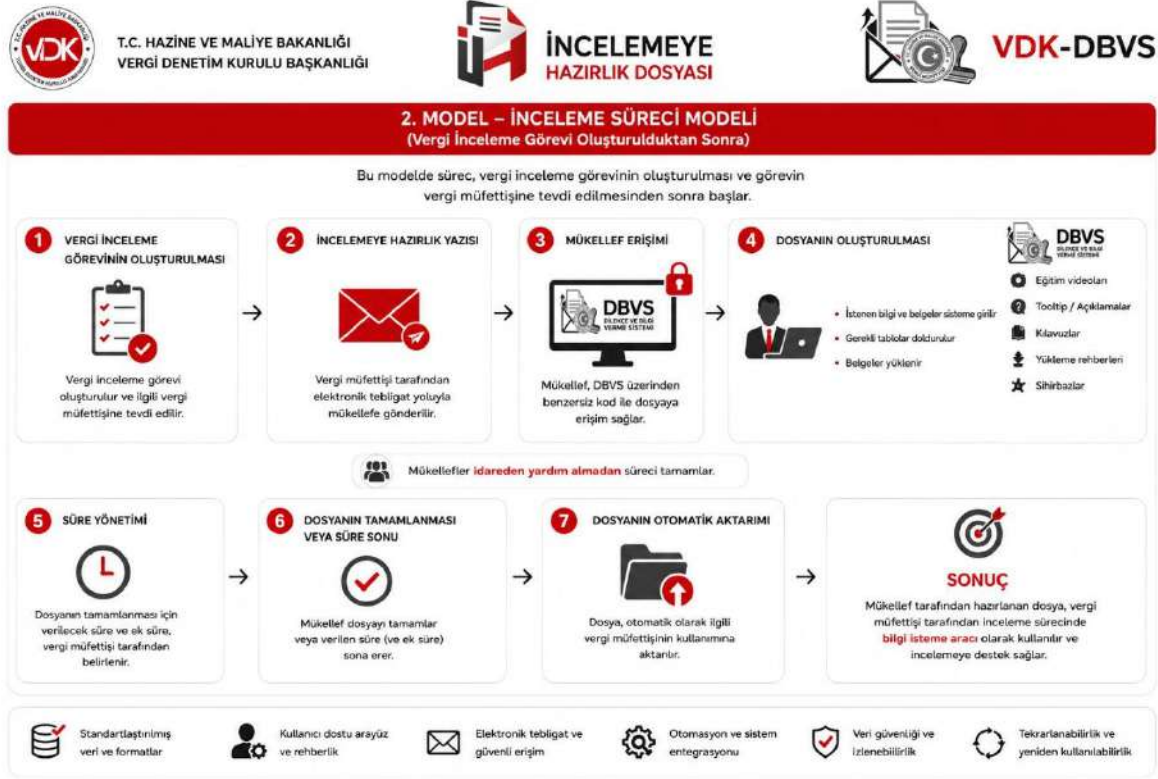
b- İnceleme Süreci Modeli

İncelemeye Hazırlık Dosyası aynı zamanda yürütülmekte olan vergi incelemelerinde elektronik bilgi isteme aracı olarak da kullanılabilir.

Bu modelde süreç, vergi inceleme görevinin oluşturulması ve görevin vergi müfettişine tevdi edilmesinden sonra başlayacaktır. Vergi müfettişi tarafından elektronik tebligat yoluyla gönderilecek İncelemeye Hazırlık Yazısı ile mükellef hazırlık dosyasını Dilekçe ve Bilgi Verme Sistemi üzerinden elektronik imza kullanmak suretiyle elektronik ortamda oluşturacaktır.

Bu uygulamada hazırlık dosyasının tamamlanması için verilecek süre ve gerekli görülmesi hâlinde ek süre doğrudan vergi müfettişi tarafından belirlenecektir.

Hazırlık dosyasının tamamlanması veya verilen sürenin sona ermesi üzerine hazırlanan dosya herhangi bir ilave işleme gerek kalmaksızın elektronik ortamda otomatik olarak ilgili vergi müfettişine aktarılacaktır.

Her iki uygulama modelinde de hazırlık dosyasının elektronik ortamda standart veri formatlarında hazırlanması, mükelleflerden talep edilen bilgi ve belgelerin doğruluğunun sistem tarafından kontrol edilmesi, veri kalitesinin artırılması ve hazırlanan dosyaların elektronik denetim süreçlerinde doğrudan kullanılabilir nitelikte oluşturulması esas alınmaktadır.

İnceleme öncesi model, mükellefe inceleme görevi oluşturulmadan önce vergisel uyumsuzluklarını giderebilme imkânı tanıyarak klasik vergi incelemesi yaklaşımından ayrılmaktadır. Mükellef tarafından yapılan düzeltmeler, verilen düzeltme beyannameleri ve gerçekleştirilen vergi ödemeleri, inceleme görevi oluşturulmadan önce yeniden değerlendirilecek; risklerin ortadan kalktığı tespit edilmesi hâlinde süreç vergi incelemesine dönüştürülmeden sonuçlandırılabilir.

4- TEKNİK MİMARİ, KILAVUZLAR VE MODÜLLER

Mimari tasarım gereği İncelemeye Hazırlık Dosyası excel formatındaki tablolardan ibaret olmayıp Dilekçe ve Bilgi Verme Sistemi, bu sisteme excel formatlı tablolarla yapılacak veri aktarımları, mükelleflerin sistemde yaptığı işaretlemeler, sisteme girilen açıklamalar, kılavuz, yardım videoları ile diğer rehberlik araçlarından oluşan teknik altyapıdır. İncelemeye Hazırlık Dosyası bir web uygulaması olacak şekilde tasarlanmıştır.

Muhasebe uygulamaları geliştiricileri her bir modül için yayınlanan kılavuz, açıklamalar ve örnek veri tablolarını göz önünde bulundurarak kendi uygulamalarında bu tabloları hızlı bir şekilde geliştirme imkanına sahip olacaktır. Excel formatlı veri tablolarında yer alan veriler sisteme veri aktarım aşamasında kullanılacak ve aktarım aşamasında gerçekleştirilen kontrollerle verilerin beklendiği gibi sağlandığından emin olunacaktır.

Tüm alternatif bilgi isteme senaryolarını kapsayabilecek şekilde bir standart oluşturulması teknik olarak mümkün değildir. Bununla birlikte İncelemeye Hazırlık Dosyası tasarlanırken konu ve/veya kapsam yönünden asgari düzeyde standart sağlanabilecek hususlar üzerine odaklanılarak bir geliştirme süreci takip edilmiştir. Bu kapsamda sistemin modüller şeklinde geliştirilmesi uygun görülmüştür.

Tüm modüllerde hangi verilerin istendiğini temsil etmek üzere excel formatlı tablolar üretilmiş ve sistemin talep ettiği bilgilerin niteliğini açıklamaya yönelik modül kılavuzu hazırlanmıştır.

a- Sahte Belge Kullanma Modülü

Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı 1 Ekim tarihli Sahte Belgeyle Mücadele Stratejisine uygun olarak Sahte Belge Kullanma (SBK) incelemelerinde mükelleflerden istenecek bilgi ve belgeler 18.04.2025 tarihli SMYİB Kullanma ve 160/A İncelemelerine Yönelik Genelge de yer alan hususlar da dikkate alınarak İncelemeye Hazırlık Dosyası haline getirilmiştir. Mükellefler hazırlık dosyalarını hazırlamak suretiyle sahte belge kullanma denetimlerine ön hazırlık yapabilecek ve savunmalarını kapsamlı bir şekilde incelemeye sunabilecektir.

b- Tam İnceleme Modülü

Kapsam bakımından tam olarak incelenmesi gereken mükelleflerde vergi müfettişleri tarafından istenilecek bilgi ve belgelerde asgari düzeyde standart sağlamak ve inceleme süreçlerini hızlandırmak amacıyla Kurul Başkanlığı tarafından belirlenen ve tam incelemelerdeki inceleme deneyimine dayanan bir modül olarak geliştirilmiştir.

c- İade Modülü

Mükelleflerin iade taleplerinin inceleme yoluyla olabildiğince hızlı olarak karşılanmasını temin etmek amacıyla iade türlerine göre alt bölümlere ayrılacak şekilde tasarlanan bir modül mahiyetinde olup mükelleflerin istenilen bilgileri denetim öncesinde eksiksiz doldurmasına bağlı olarak iade incelemelerinin yürütülmesini kolaylaştırarak sürece katkı sağlayacaktır.

İlk uygulama itibarıyla geliştirilen modüller yukarıdaki modüller olup Vergi Denetim Kurulu Başkanlığın denetim ihtiyaçlarına göre yeni modüller sisteme eklenebilecektir. Modüllerin kademeli olarak açılması planlanmıştır. Yazılım süreci tamamlanan her modülle beraber o modüle ilişkin kılavuz ve excel formatlı örnek veri tabloları paketi yayınlanarak belirli bir süre sonra incelemeye hazırlık yazıları mükelleflere gönderilmeye başlanacaktır.

IV- SORU - CEVAP

Soru 1: İncelemeye Hazırlık Dosyası (İHD) nedir?

Cevap 1: İncelemeye Hazırlık Dosyası, vergi incelemelerinde talep edilen bilgi ve belgelerin elektronik ortamda, standart formatlarda hazırlanmasını sağlayan bir uygulamadır. Amaç, mükelleflerin incelemeye hazırlık sürecini kolaylaştırmak, mükelleflere inceleme süreçlerine yönelik rehberlik etmek, verilerin hazırlanması için yeterli zaman tanımak, denetim süreçlerini hızlandırmak ve elektronik denetim altyapısını güçlendirmektir. İnceleme görevleri oluşturulmadan önce Başkanlık tarafından veya incelemeye başladıktan sonra vergi müfettişleri tarafından dosyanın doldurulması amacıyla incelemeye hazırlık yazısı gönderilebilir.

Soru 2: İncelemeye Hazırlık Dosyası kapsamına hangi mükellefler girer?

Cevap 2: İncelemeye Hazırlık Dosyası, konu bakımından bu rehberde açıklanan ilgili modüller kapsamına giren ve haklarında vergi incelemesi yürütülen veya yürütülmesi planlanan tüm mükellefler için uygulanabilir. Vergi incelemesinin kapsam ve/veya konu bakımından İncelemeye Hazırlık Dosyası uygulanabilir olması yeterlidir.

Soru 3: İncelemeye Hazırlık Yazısı tüm mükelleflere gönderilir mi?

Cevap 3: İncelemeye Hazırlık Dosyası her mükellef için zorunlu olarak uygulanmaz. Uygulamada mükellefin gönüllü uyum düzeyi, incelemenin niteliği, risk durumu ve uygulamanın amacına uygunluğu dikkate alınır. Gerekli görülen hâllerde İncelemeye Hazırlık Yazısı gönderilebilir ve mükelleflerin incelemeye hazırlık dosyası oluşturması istenebilir.

Soru 4: İncelemeye Hazırlık Dosyasının hukuki dayanağı nedir?

Cevap 4: İncelemeye Hazırlık Dosyası, uluslararası SAF-T uygulamaları dikkate alınarak geliştirilmiştir. Dosya kapsamında talep edilen bilgi ve belgeler ise Vergi Usul Kanununda yer alan Vergi İdaresinin bilgi isteme yetkisine dayanılarak istenilen bilgi ve belgelerden oluşmaktadır.

Soru 5: İncelemeye Hazırlık Dosyası doldurulmazsa ne olur?

Cevap 5: İncelemeye Hazırlık Yazısı, bilgi isteme yazısı mahiyetindedir. Yazıların mahiyeti bilgi isteme yazısı olduğundan istenilen bilgilere tebliğ tarihinden itibaren süresi içerisinde cevap verilmemesi, eksik ya da yanıltıcı bilgi verilmesi durumunda VUK 355'inci maddede yer alan özel usulsüzlük cezasının kesilmesi söz konusu olabilecektir. Ayrıca uygulamanın etkinliği bakımından mükellef, sonraki incelemelerde İncelemeye Hazırlık Dosyası kapsamı dışında bırakılabilir.

Soru 6: İncelemeye Hazırlık Dosyasını doldurma süresi nasıl belirlenir?

Cevap 6: Süre, talep edilen bilgi ve belgelerin hazırlanması için gereken zaman dikkate alınarak İdare tarafından belirlenir. İncelemeye Hazırlık Dosyası uygulamasında mükelleflere yeterli hazırlık süresi tanınması gözetilir. İncelemenin konusu ve kapsamına göre farklı süreler belirlenebilir. Vergi incelemesi başladıktan sonra gönderilen incelemeye hazırlık yazısında süre vergi müfettişi tarafından tayin edilir.

Soru 7: İncelemeye Hazırlık Dosyasının doldurulmasıyla vergi incelemesi doğrudan başlar mı?

Cevap 7: İncelemeye Hazırlık Dosyası, iki farklı modelde uygulanır. İnceleme Öncesi Modelde, dosya inceleme öncesi hazırlık sürecinin bir parçasıdır. Vergi inceleme görevi daha sonra oluşturulur ve hazırlanan dosya ilgili inceleme görevine bağlanır. Tamamlanması doğrudan inceleme görevinin oluşturulması ve inceleme sürecinin başlatılmasını gerektirmez. Bu kapsamda denetim planlarına uygun hareket edilir. İnceleme Süreci Modelinde, inceleme başladıktan sonra gönderilen incelemeye hazırlık yazısı ise bilgi istemeye yardımcı bir araç mahiyetindedir. Bu modelde inceleme süreci halihazırda başlamıştır.

Soru 8: İncelemeye Hazırlık Dosyasının doldurulması vergi incelemesini ortadan kaldırabilir mi?

Cevap 8: İnceleme Öncesi Modelde, İncelemeye Hazırlık Dosyasının temel amacı mükellefi incelemeye hazırlamaktır. Bununla birlikte, dosyada sunulan bilgi ve belgeler ile yapılan düzeltmeler sonucunda incelemeye gerekçe oluşturan vergisel risklerin ortadan kalktığından dosyada ispat edilmesi ve risk analizi ile teyit edilebilmesi hâlinde, suç teşkil eden herhangi bir unsurun tespit edilememesine bağlı olarak süreç vergi inceleme görevi oluşturulmadan sonuçlandırılabilir. İnceleme Süreci Modelinde, dosyada verilen bilgiler halihazırda yürütülen vergi incelemesini ortadan kaldırmayacaktır.

Soru 9: İncelemeye Hazırlık Dosyası, MASAK mevzuatı kapsamında ele alınan bir bildirim yükümlülüğü müdür?

Cevap 9: İncelemeye Hazırlık Dosyası, vergi incelemelerinde talep edilen bilgi ve belgelerin elektronik ortamda, standart formatlarda hazırlanmasını sağlayan ve yalnızca Vergi Denetim Kurulu Başkanlığının denetim süreçlerinde kullanılan bir uygulamadır. MASAK mevzuatı kapsamında bir bildirim yükümlülüğü doğurmamaktadır.

Soru 10: İncelemeye Hazırlık Yazısı alınması iade süreçlerini etkiler mi?

Cevap 10: İncelemeye Hazırlık Yazısının gönderilmiş olması tek başına iade süreçlerini etkileyen veya herhangi bir tedbir uygulanmasını gerektiren bir durum değildir. Yazının amacı yalnızca mükellefin belirtilen konuda incelemeye hazırlanmasını sağlamaktır. Mükellef hakkında bir vergi incelemesi yürütülmesine ve yürütülebilecek olmasına sebebiyet veren işlemlerin iadeler yönünden mükellefler tarafından ayrıca değerlendirme konusu yapılması gerekmektedir.

Soru 11: İncelemeye Hazırlık Dosyasında meslek mensubunun sorumluluğu nedir?

Cevap 11: İncelemeye Hazırlık Dosyası, meslek mensuplarına ilave bir hukuki sorumluluk yüklememektedir. Meslek mensuplarının, mükelleflerin istenilen bilgi ve belgeleri doğru, eksiksiz ve zamanında hazırlamalarına katkı sağlamaları beklenmektedir.

Soru 12: İncelemeye Hazırlık Dosyasının doldurulması sonradan ek bilgi ve belge istenmesine engel olur mu?

Cevap 12: İncelemeye Hazırlık Dosyası, inceleme sürecini kolaylaştırmayı amaçlayan standart bir bilgi temin aracıdır. Tüm inceleme senaryolarının önceden öngörülmesi mümkün olmadığından, vergi idaresinin veya vergi müfettişinin gerekli gördüğü hâllerde ilave bilgi ve belge isteme yetkisi devam etmektedir.

Soru 13: İncelemeye Hazırlık Dosyasında verilen bilgiler gizli midir?

Cevap 13: İncelemeye Hazırlık Dosyasında sunulan bilgi ve belgeler, vergi mahremiyeti hükümleri çerçevesinde korunur ve yalnızca risk analizi, elektronik denetim ve vergi incelemesi ile ilgili amaçlar doğrultusunda kullanılır.

Soru 14: İncelemeye Hazırlık Dosyası elektronik ortamda gönderdikten sonra yeniden düzenlenebilir mi?

Cevap 14: İncelemeye Hazırlık Dosyasının sistem üzerinden gönderilmesinden sonra değişiklik yapılması mümkün değildir. Ancak eksik olan bilgi ve belgeler her zaman vergi incelemesi sürecinde incelemeyi yürütecek olan vergi müfettişine ibraz edilebilir.

Soru 15: Muhasebe uygulamalarını geliştiren mükelleflerin İncelemeye Hazırlık Dosyası kapsamında istenilen verileri hazırlayacak geliştirmeleri yapmaları zorunlu mudur?

Cevap 15: İncelemeye Hazırlık Dosyası uygulaması gönüllük esasına dayanmakta olup muhasebe uygulamaları geliştiricilerine bir sorumluluk yüklememektedir. Ancak istenen bilgi ve belgelerde standart sağlanmış olması bu alanda geliştiricilerin geliştirme yapmaları açısından kolaylık sağlamaktadır.

Soru 16: İncelemeye Hazırlık Yazısına dava açılabilir mi?

Cevap 16: İncelemeye hazırlık yazısı bilgi isteme yazısı mahiyetinde olup yazıda Vergi İdaresi tarafından mükelleften sadece bilgi vermesi talep edilmektedir. Olağan bir bilgi isteme yazısına dava açılması ile aynı sonuçları doğuracaktır. İncelemeye Hazırlık Dosyası kapsamında bilgi verilsin veya verilmesin davanın yürütülecek vergi incelemesi sonucunda tayin edilecek işlemler bakımından bir mükellef hakkı olarak göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Soru 17: İncelemeye Hazırlık Yazısı kim tarafından gönderilir?

Cevap 17: İncelemeye Hazırlık Yazısı Başkanlık tarafından veya inceleme sürecinde vergi müfettişleri tarafından gönderilebilir. Ancak inceleme sürecinde gönderilen yazıda doldurulması istenen dosya sadece bilgi isteme sürecine yardımcı bir araç mahiyetindedir. İnceleme Süreci Modeli olarak adlandırılan bu modelde İncelemeye Hazırlık Yazısı, mükelleflere incelemeye başlama bildirimi yapılmadan gönderilemez. Sistem üzerinden verilen bilgiler inceleme sürecinde doğrudan vergi müfettişi tarafından değerlendirilir. İnceleme sürecinde doldurulan hazırlık dosyası inceleme süresini uzatmaz, incelemeyi durdurmaz veya ortadan kaldırmaz.

Soru 18: İncelemeye Hazırlık Dosyasında istenen tüm bilgi ve belgelerin sunulması zorunlu mudur?

Cevap 18: Talep edilen bilgi veya belgenin bulunmaması ya da fiilen temin edilememesi hâlinde bunun gerekçesinin açıklanması yeterlidir.

Soru 19: İncelemeye Hazırlık Dosyasını kim doldurabilir?

Cevap 19: Hazırlık dosyası mükellef tarafından doldurulabileceği gibi kanuni temsilcisi veya yetkili meslek mensubu tarafından da hazırlanabilir. Yetkili tanımlamaya yönelik sistemde yönlendirmeler yapılacaktır.

Soru 20: İncelemeye Hazırlık Dosyasının elektronik ortamda hazırlanması zorunlu mudur?

Cevap 20: İncelemeye Hazırlık Dosyası elektronik ortamda hazırlanmak üzere geliştirilmiş olup işlemler Dilekçe ve Bilgi Verme Sistemi üzerinden yürütülür.

Soru 21: İncelemeye Hazırlık Dosyasında verilen bilgiler dışında ek bilgiler talep edilebilir mi?

Cevap 21: Amaç aynı bilgi ve belgelerin tekrar tekrar talep edilmesini önlemektir. Ancak incelemenin kapsamının genişlemesi veya yeni bilgi ve belgelere ihtiyaç duyulması hâlinde ilave taleplerde bulunulabilir.

Soru 22: İncelemeye Hazırlık Dosyası sadece elektronik belgeler için mi kullanılacaktır?

Cevap 22: İncelemeye Hazırlık Dosyası, elektronik ortamda hazırlanabilen her türlü bilgi ve belgeyi kapsayabilecek şekilde tasarlanmıştır. Fiziki belgelerin taranmış halleri de sisteme yüklenebilir.

Soru 23: İncelemeye Hazırlık Dosyasını hazırlamak için mükellefler özel bir yazılım kullanmak zorunda mıdır?

Cevap 23: Dilekçe ve Bilgi Verme Sistemi üzerinden sunulan rehberler ve standart veri formatları kullanılarak hazırlık dosyası oluşturulabilir. Bunun dışında ek bir yazılım kullanma gereği bulunmamaktadır. Bununla birlikte muhasebe yazılımlarının standart raporları otomatik üretecek şekilde geliştirilmesi teşvik edilmektedir.

Soru 24: İncelemeye Hazırlık Dosyası yalnızca büyük ölçekli işletmeler için mi uygulanacaktır?

Cevap 24: Uygulama mükellefin büyüklüğüne göre değil, incelemenin konusu, kapsamı ve ilgili modülün özellikleri ile mükelleflerin uyum düzeyi dikkate alınarak uygulanacaktır.

Soru 25: İncelemeye Hazırlık Dosyası inceleme tutanağı yerine geçer mi?

Cevap 25: İncelemeye Hazırlık Dosyası, bilgi ve belge teminini amaçlayan elektronik bir uygulamadır. Vergi incelemesine ilişkin diğer usul ve işlemler Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre yürütülür. İnceleme Dosyasına yüklenen bilgi ve belgeler bilgi isteme yazılarına verilen cevaplar niteliğindedir, dosya içeriği elektronik olarak imzalanır ve inceleme sürecinde ispatlama vasıtası olarak kullanılır.

Soru 26: İncelemeye Hazırlık Dosyası için istenilen bilgilere ilişkin olarak düzeltme beyannamesi verilebilir?

Cevap 26: İncelemeye Hazırlık Dosyasının konusuna ilişkin olarak yani inceleme konusuna ilişkin olarak pişmanlıkla hükümlerinden yararlanılması mümkün değildir. Ancak KSS kapsamında düzeltme beyannamesi verilmesinin önünde bir engel bulunmamaktadır.